

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 13. martā
(OR. fr)

7321/23

Starpiestāžu lietas:
2022/0906 (COD)
2023/0070 (COD)

JUR 190
COUR 2
INST 57
CODEC 351

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 10. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 135 final
Temats:	KOMISIJAS ATZINUMS par Tiesas 2022. gada 30. novembrī iesniegto projektu grozījumiem 3. protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 135 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 135 *final*

Briselē, 10.3.2023.
COM(2023) 135 final

2023/0070 (COD)

KOMISIJAS ATZINUMS

**par Tiesas 2022. gada 30. novembrī iesniegto projektu grozījumiem 3. protokolā par
Eiropas Savienības Tiesas statūtiem**

KOMISIJAS ATZINUMS

par Tiesas 2022. gada 30. novembrī iesniegto projektu grozījumiem 3. protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem

Ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 281. panta otro daļu,

1. Eiropas Savienības Tiesa 2022. gada 30. novembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") 281. panta otro daļu iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei lūgumu grozīt 3. protokolu par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ("statūti"). Šā lūguma galvenā daļa ietver LESD 256. panta 3. punkta pirmajā daļā paredzētās iespējas izmantošanu un kompetences nodošanu Vispārējai tiesai attiecībā uz īpašām statūtos noteiktām jomām izskatīt un izlemt jautājumus, kas saskaņā ar LESD 267. pantu iesniegti prejudiciāla nolēmuma saņemšanai. Šim nolūkam statūtos tiktu iekļauts 50.b pants. Otro daļu veido priekšlikums paplašināt statūtu 58.a pantā paredzēto apelācijas sūdzību pieļaujamības iepriekšēja vērtējuma mehānismu, kas tiktu konsolidēts un aizstāts. Šīm divām daļām ir pievienots priekšlikums veikt konkrētu grozījumu statūtu 50. pantā attiecībā uz Vispārējās tiesas palātu sastāvu.

I. Vispārīgi apsvērumi

2. Kā Tiesa ir paskaidrojusi savā lūgumā un tam pievienotajā paskaidrojuma rakstā, šā lūguma galvenā daļa izriet no Savienības tiesu sistēmas struktūras reformas, par kuru tika lemts 2015. gadā un kuras rezultātā Vispārējās tiesas¹ tiesnešu skaits tika divkārtots. Tiesa norāda, ka ir ievērojami pieaudzis lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu skaits un pakāpeniski pagarinās tiesvedības ilgums. Tiesa arī norāda, ka Vispārējās tiesas pastiprināšana, kas bija paredzēta šajā reformā, tagad ir pilnībā pabeigta un ka Vispārējā tiesa ir sākusi pielāgot savas darba metodes, lai stiprinātu tās kompetencē esošo procedūru konsekvenci un efektivitāti. Attiecībā uz lūguma otro daļu Tiesa ierosina paplašināt apelācijas sūdzību pieļaujamības iepriekšēja vērtējuma mehānismu, kas stājās spēkā 2019. gadā², piemērošanas jomu attiecībā uz apelācijas sūdzībām par Vispārējās tiesas nolēmumiem vai rīkojumiem, lai tajā iekļautu, no vienas puses, citas Eiropas Savienības struktūru vai organizāciju neatkarīgas apelācijas padomes un, no otras puses, lai šo pieļaujamības iepriekšēja vērtējuma mehānismu attiecinātu arī uz LESD 272. pantā minētajiem strīdiem saistībā ar šķīrējklauzulām, kas ietvertas līgumos.
3. Ņemot vērā iepriekšējā punktā aprakstīto attīstību, Tiesa pamato šo lūgumu ar nepieciešamību ļaut abām tiesām pilnībā veikt uzdevumus, kas tām uzticēti ar Līgumiem.
4. Komisija pilnībā atbalsta šīs reformas mērķi.
5. Ir būtiski, lai Tiesa varētu pilnībā pildīt savu Savienības augstākās tiesu iestādes lomu. Lai to izdarītu, tai ir jāspēj vairāk pievērsties lietām, kas uzdod Savienības tiesību sistēmai ļoti svarīgus jautājumus, ļaujot veltīt visus nepieciešamos resursus šo lietu izskatīšanai un it īpaši vajadzības gadījumā padziļinot dialogu ar valstu tiesām, tostarp pēdējās instances tiesām, lai nodrošinātu Savienības tiesiskās kārtības vienotību.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2015/2422 (2015. gada 16. decembris), ar ko groza 3. protokolu par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (OV L 341, 24.12.2015., 14. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2019/629 (2019. gada 14. aprīlis), ar ko groza 3. protokolu par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (OV L 111, 25.4.2019., 1. lpp.).

6. Turklāt šķiet būtiski, lai ne tikai Vispārējās tiesas papildu resursi, kas izriet no Savienības tiesu sistēmas struktūras reformas, bet arī Vispārējās tiesas īpašās speciālās zināšanas tehnisku un sarežģītu lietu izskatīšanā tiktu pilnībā nodotas privātpersonu rīcībā.
7. Šo iemeslu dēļ un ņemot vērā to, ka pastāvīgi palielinās lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu skaits un tie ir jāizskata ātri, lai valsts tiesas varētu garantēt privātpersonām tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību ievērošanu, Komisija piekrīt Tiesai, ka, neraugoties uz grūtībām, kas raksturīgas šādai darbībai, ir kļuvis nepieciešams, lai kompetence atbilstīgi lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu tiktu dalīta starp Tiesu un Vispārējo tiesu. Tomēr Komisija turpmāk izsaka dažas piezīmes par šo Tiesas iesniegtā lūguma galveno daļu.
8. Attiecībā uz reformas otro daļu un statūtu 50. panta konkrēto grozījumu Komisijai nav īpašu piezīmju un tā var sniegt pozitīvu atzinumu par šo jautājumu.

II. Par kompetences attiecībā uz īpašām jomām izskatīt un izlemt jautājumus, kas saskaņā ar LESD 267. pantu iesniegti prejudiciāla nolēmuma saņemšanai, nodošanu Vispārējai tiesai

II.1. Īpašo jomu izvēle un robežu noteikšana

9. Īpašo jomu izvēlē Tiesa paskaidro, ka tā balstījās uz četriem parametriem, proti, pirmkārt, nepieciešamību, lai šīs jomas būtu skaidri identificējamās un pietiekami nodalāmas, otrkārt, tajās nav daudz principiālu jautājumu un, treškārt, attiecībā uz tām pastāv apjomīga judikatūra un, ceturtkārt, uz to, ka šī izvēle ļauj nodot pietiekami lielu skaitu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pamatojoties uz šiem parametriem, Tiesa ir identificējusi šādas īpašās jomas: kopēja pievienotās vērtības nodokļa sistēma; akcīzes nodokļi; Muitas kodekss un preču tarifa klasifikācija kombinētajā nomenklatūrā; kompensācija un atbalsts pasažieriem, kā arī siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma.
10. Komisija piekrīt Tiesas izmantoto parametru izvēlei. Citu parametru pievienošana, piemēram, būtiskas ietekmes uz budžetu neesība lietās, kas attiecas uz īpašajām jomām, apdraudētu mērķi nodot Vispārējai tiesai pietiekami lielu skaitu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai samazinātu Tiesas darba slodzi un ļautu Vispārējai tiesai attīstīt reālu un nozīmīgu praksi. Tāpat Komisija atzinīgi vērtē noteikto īpašo jomu izvēli. Proti, šajās jomās pastāv apjomīgs judikatūras kopums, uz kuru Vispārējā tiesa var paļauties, pat ja, kā tas ir visās Savienības tiesību jomās, šajās jomās var tikt veiktas izmaiņas tiesību aktos, kas var likt Vispārējai tiesai izstrādāt jaunu judikatūru³.
11. Komisija piekrīt Tiesas ierosinātajai pieejai nenošķirt lūgumus sniegt prejudiciālus nolēmumus par interpretāciju un lūgumus sniegt prejudiciālus nolēmumus par spēkā esību.
12. Attiecībā uz šo īpašo jomu norobežošanu varētu būt vēlams skaidrāk precizēt jomas, kurās prejudiciālo nolēmumu sniegšanas kompetence tiek nodota Vispārējai tiesai, vienlaikus saglabājot nepieciešamo elastību, lai nodrošinātu, ka šie jautājumi ir nodalāmi tā, lai tos varētu piešķirt, integrējot izmaiņas *acquis*. Šo mērķi varētu sasniegt, piemēram, ierosinātās regulas apsvērumos abstrakti, bet pietiekami precīzi aprakstot katras īpašās jomas dažādās daļas tajā brīdī, kad likumdevējs pieņem reformu.

³ Tas jo īpaši varētu notikt pēc jaunā Muitas kodeksa pieņemšanas, ar ko aizstāj Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 269, 1. lpp.).

13. Katrā ziņā ir jāatgādina, ka lēmums par ienākošās prejudiciālās lietas nodošanu neskar lēmumu, kas Vispārējai tiesai būtu jāpieņem saskaņā ar LESD 256. panta 3. punkta otro daļu, un precīziem noteikumiem, kas šajā saistībā būtu jāiekļauj Vispārējās tiesas Reglamentā.

II.2. Nosacījums, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas “tikai uz vienu vai vairākām īpašajām jomām”

14. Tiesa ierosina Vispārējai tiesai piešķirt kompetenci izskatīt tos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuri attiecas uz “tikai uz vienu vai vairākām īpašajām jomām”, tādējādi lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumiem, kas attiecas gan uz šīm īpašajām, gan citām jomām, paliktu Tiesas ziņā.
15. Komisija principā piekrīt šai pieejai. Tomēr tā uzskata, ka būtu vēlams regulas projekta apsvērumos precizēt, ko nozīmē “tikai viena vai vairākas īpašās jomas” situācijā, kas regulāri rodas, ja lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ietver jautājumus par tādu Savienības tiesību akta noteikumu interpretāciju vai spēkā esību, kas attiecas uz vienu vai vairākām īpašajām jomām, un jautājumiem par primāro tiesību, vispārējo tiesību principu vai Hartas noteikumu interpretāciju.
16. Komisija uzskata, ka tam, ka lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieciešama tādu tiesību normu, kuras attiecas uz īpašajām jomām, interpretācija, kas atbilst primārajām vai starptautiskajām tiesībām, vai pat ja lūgumā ir ietverts jautājums par konkrētu tiesību aktu, kura saturs būtībā ir līdzvērtīgs vispārējiem tiesību principiem vai Hartai, nebūtu jāizslēdz nodošana Vispārējai tiesai.
17. Savukārt lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā ir uzdoti jautājumi, kas paši par sevi nav saistīti ar kāda tiesību akta, kurš ietilpst kādā no šīm īpašajām jomām, interpretāciju, bet, piemēram, primāro tiesību normām, vispārējiem tiesību principiem vai Hartu, būtu jāpaliek Tiesas kompetencē, pat ja pamatlietas tiesiskais regulējums ietilpst kādā no šīm īpašajām jomām. Tāda pati pieeja būtu jāievēro, ja iesniedzējtiesnesis uzdod gan jautājumus par tādu Savienības tiesību akta normu interpretāciju vai spēkā esību, kas attiecas uz vienu vai vairākām īpašajām jomām, gan autonomus jautājumus par primāro tiesību normu, vispārējo tiesību principu vai Hartas interpretāciju.
18. Visbeidzot, būtu vēlams arī precizēt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu sadales kārtību, kurā papildus jautājumiem, kas attiecas uz vienu vai vairākām īpašajām jomām, tieši vai netieši rodas jautājumi par Tiesas kompetenci vai pieņemamību (LESD 267. pantā un Reglamentā paredzētie nosacījumi). Komisija neredz pārliecinošus iemeslus pret šādu lūgumu nodošanu Vispārējai tiesai, jo abām tiesām turpmāk ir jāpiemēro Tiesas kompetences vai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamības nosacījumi.

II.3. Nododšanas procedūra

19. Attiecībā uz nododšanas procedūru regulas projektā ir tikai paredzēts, ka visi prejudiciālie jautājumi tiek iesniegti Tiesai, kura individuāli pārsūtīs Vispārējai tiesai lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par īpašajām jomām, iepriekš pārbaudot, vai ir izpildīti iepriekšējos punktos minētie nosacījumi saskaņā ar Tiesas reglamentā paredzēto kārtību.
20. Komisijai nav iebildumu pret šo nododšanas procedūras pamatnoteikumu.

II.4. Kārtība un procedūra, kas piemērojama, Vispārējā tiesā izskatot lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu

21. Tiesa ierosina Vispārējai tiesai izskatīt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas tai ir nodoti šim nolūkam norīkotās palātās, un ievērojot Vispārējās tiesas Reglamentā paredzēto kārtību. Tiesa arī ierosina norīkot ģenerāladvokātu visās lietās, arī saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamentā paredzēto kārtību, ar to saprotot, ka šāda norīkošana neparedz sistemātisku secinājumu sniegšanu visās lietās.
22. Komisija atbalsta Vispārējās tiesas palātu lielāku specializāciju. Tas ir vēl jo svarīgāk tāpēc, ka prejudiciālo jautājumu, kas tai tiks nodoti, izskatīšanai papildus speciālajām zināšanām par īpašajām jomām būs vajadzīga arī prejudiciālā nolēmuma tiesvedības kārtības pārzināšana, kas būtiski atšķiras no tiesvedības, par kuru līdz šim ir bijusi atbildīga Vispārējā tiesa. Komisija uzskata, ka šī reforma varētu būt iespēja Vispārējai tiesai turpināt pārdomas par noteiktu palātu specializēšanās vispārēju ieviešanu.
23. Turklāt Komisija uzskata, ka Vispārējai tiesai savā Reglamentā būtu jāiekļauj un faktiski jāpiemēro visi procesuālie noteikumi, kas ļauj ātri izskatīt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, tostarp it īpaši iespēja izskatīt lietu bez tiesas sēdes vai bez ģenerāladvokāta secinājuma, vai izdodot motivētu rīkojumu. Tāpat Komisija uzskata, ka būtu īpaši lietderīgi, ja Vispārējā tiesa ieviestu praksi, kas nodrošinātu, ka gadījumos, kad secinājumi tiek faktiski sniegti, tie tiek sniegti ļoti ātri pēc tiesas sēdes, ja tāda ir, lai nekavētu lietas izskatīšanu un Vispārējās tiesas nolēmumu.
24. Visbeidzot, attiecībā uz ģenerāladvokātu iecelšanu Komisijai nav iebildumu kā tādu pret Tiesas ierosināto noteikumu statūtu grozījumu projektā. Komisija uzskata, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš kārtībai, kādā iecel ģenerāladvokātus, kuri jāizraugās no Vispārējās tiesas tiesnešu vidus saskaņā ar statūtu 49. pantu. Kā vienu no iespējamajiem variantiem Komisija ierosina apsvērt iespēju paredzēt, ka tiesnesis, kas pieder palātai, kura nav tā, kurai ir uzdots lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, uz noteiktu laiku, kas nedrīkst būt īsāks par trim gadiem, pilda ģenerāladvokāta lomu vai nu attiecībā uz visiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas uzdoti šai palātai, vai attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas attiecas uz vienu vai vairākām īpašajām jomām.

III. Secinājumi

25. Komisija sniedz pozitīvu atzinumu par Tiesas 2022. gada 30. novembrī iesniegto projektu grozījumiem 3. protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem.